

A Lánchíd históriája – madártávlatból

Budapest centenáriumaival mivel ünnepelhetné a 100. születésnap előestéjén a televízió, mint a város egyik legsajátosabb és leghíresebb jelképének, a Lánchidnak izgalmas histórikumát megelevenítő dokumentumfilmmel. Nem túlzás azt állítani, hogy az ünnepi hangulatban ünnepi várakozással készültünk a film fogadására, mint holmi családi krónika egy bizalmas fejezetének felelevenítésére, mert hiszen a Lánchid kétmillió budapestinek és sok millió magyarnak ugyanazt jelentti: az első állandó hidat a Duna fölött, Pest és Buda végleges összekapcsolásának zálogát, egy építészeti remekművet, amely immár mulhatatlanul hozzá tartozik a város látképéhez és hangulatához. Lehet, hogy a várakozás éppen ebből az ünnepi hangulattól eredően fokozott volt s emiatt bizonyos csalódással járt.

A Lánchid történetét bemutató harmincöt perces dokumentumfilm alkotói: Koós Tamás szerkesztő és Knoll István író, rendező és operatőr lelkiismeretesen készültek föl a munkára, tudva, hogy ünnepi műsort készítenek, amely ünnepi órában és ünnepi hangulatban kerül a közönség elé. Minden valószínűség szerint ezzel magyarázható, hogy az egész előadás kissé túlságosan ünnepélyesre sikerült s mintha az alkotókat feszélyezte

volna a rang és jelentőség, a meghitt vallomás helyett valamiféle ünnepi szónoklatba fogtak, ami akkor is zavaró volt, amikor Széchenyi István merészröptű elképzelésének fogantatását és megvalósulását tolmácsolták a korabeli dokumentumok, még inkább annak hatott, amikor a mai hídról, a „mi” hidunkról esett szó. A Lánchid történetének valóságos dramaturgiája van, amely pontosan és kitapintható módon feltárja a drámai csomópontokat, a válságokat és a diadalmos megvalósulást, — s e dramaturgiával nem is volt baj. A tízéves gyerek is megtanulhatta, miképpen született és mit jelent Budapest életében a híd, — de vajmi kevés érzelmi szál kötődött ehhez a pontos és hűvös dokumentációhoz.

Madártávlatból készült néhány felvétel a hídról, de némiképpen madártávlatból készült az egész alkotás, mintegy helikopter-szárnyon lebegve a téma fölött, mintha az alkotók köznapinak, talán ünneprontónak találták volna, hogy leereszkedjenek a híd mindennapi életéhez. Minden ilyenfajta dokumentumfilm óhatatlanul kénytelen sok állóképpel dolgozni, — rézkartok, metszetek és régi fotográfiák adják a műsor hitelét —, a Lánchidról azonban nyilván sok mozgóképet is őriznek a múzeumok és archívumok s végső fokon

ott áll a mai híd, a mai Budapest képi egységébe foglalva s tálcán kínálva a lehetőséget, hogy a korabeli krétarajzok megható párázatát élesen exponált, félreérthetetlenül mai filmbejátszásokkal keltse életre.

A dokumentumfilm szigorú műfaj, nem túri az érzélgősséget, erre gondosan ügyeltek is a film alkotói, de olyannyira ügyeltek, hogy szinte vegyi szűrőkön kiszűrtek a filmből minden derűt és lírát. A képernyőn feltűnő korabeli újságpletykát is úgy „megmagyarázták”, mint egy bibliamagyarázó, ahol viszont az újjáépítés képei villantak föl, ott inkább a híradóra jellemző rutinmunka érvényesült.

Az emberi közvetlenség és kötődés hiányzott a filmből, személyes kapcsolatunk kifejezése, olyan villanás, mint a hídmaster fiának telefonja az apával s életének néhány szép képe. Sok tanulsággal szolgálhat ez a film, köztük a legfontosabb, hogy az ünnepi esemény akkor válik igazán ünnepivé és élményszerűvé, ha az ünnepi hangulatú néző úgy érzi, maga is szereplője a filmnek, ha fölmelegíti a látvány. Tagadhatatlan érdeklődéssel vártuk és néztük ezt a filmet, de mindvégig csak nézők maradtunk.

BARÓTI GÉZA